



Miljöenheten  
Gustav Montelius  
Telefon: 010-2238633  
E-post: Gustav.Montelius@lansstyrelsen.se

MarCon Windpower AB  
info@marcon.se

## Avgränsningssamråd inför ansökan om tillstånd till gruppstation med vindkraftverk ("Nya Utgrunden") i Mörbylånga kommun

### Allmänt

Vad miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla vid den specifika miljöbedömningen framgår av 6 kap. 35–37 §§ miljöbalken och specificeras i 16–19 §§ miljöbedömningsförordningen (2017:966).

Länsstyrelsen har tagit fram skriften "Att söka tillstånd till miljöfarlig verksamhet – Information till verksamhetsutövaren", som ger mer information om vad ansökan, inklusive miljökonsekvensbeskrivning, bör innehålla. Nedan ges kompletterande information om vad länsstyrelsen anser att den kommande ansökan bör behandla. Informationen syftar till att ge miljökonsekvensbeskrivningen den omfattning och detaljeringsgrad som är nödvändig för prövningen, men är ingen uttömmande beskrivning av allt som ansökan bör innehålla. Verksamhetsutövaren ansvarar för att miljökonsekvensbeskrivningen innehåller det som behövs för att utgöra ett fullgott beslutsunderlag.

### Natur

Länsstyrelsen vill speciellt uppmärksamma påverkan på marina däggdjur från buller i anläggningsfasen och under nedmontering samt vilken påverkan anläggningen och underhållstrafik har under driftsfasen. Området för Nya Utgrunden används av marina däggdjur och det bör undersökas i vilken omfattning det görs. Kalmarsundspopulationen av knubbsäl finns i området. Tumlare har påvisats utanför närliggande Ottenby och den nationella övervakningen har visat en ökad detektionsfrekvens söder om Öland. Miljökonsekvensbeskrivningen behöver beskriva anläggningens påverkan på Kalmarsundspopulationen av knubbsäl, till exempel om området är viktigt födosöksområde för säl. Miljökonsekvensbeskrivningen behöver också beskriva påverkan från buller på tumlare och säl och fisk under anläggningens olika faser och vilka försiktighetsåtgärder som vidtas för att undvika påverkan.

Länsstyrelsen vill också speciellt uppmärksamma påverkan på flyttande och övervintrande sjöfågel som streckar i sundet. Det behöver undersökas hur anläggningen påverkar sträckande och övervintrande fågel och om det finns behov av uppdaterad information, till exempel om arter och antal fåglar som flyger igenom området eller övervintrar i det. Till exempel undviker alfågel vindkraftsanläggningar och därmed potentiellt viktiga födosöksområden. Miljökonsekvensbeskrivningen ska beskriva påverkan på flyttande och övervintrande fågel.



Det behövs uppdaterad och aktuell kunskap om fladdermusförekomsten i området (arter, aktivitet, variationer över året etc.). Kunskapen är nödvändig för att bedöma den påverkan på fladdermöss som verksamheten kan antas medföra samt vilka skyddsåtgärder som behövs. De behövs även för att avgöra om verksamheten utgör en lämplig lokalisering enligt 2 kap. 6 § miljöbalken. Den bilagda skriften "Underlag vid vindkraftsprövningar – skyddsvärda arter" håller på att arbetas om. Länsstyrelsens nya rekommendationer om inventeringar av fladdermöss framgår av bilagt utkast till nytt kapitel om fladdermöss. Detta bör beaktas i den mån det är relevant för havbaserad vindkraft.

Miljökonsekvensbeskrivningen ska beskriva påverkan på bottenfauna och vegetation i området.

Miljökonsekvensbeskrivningen behöver beskriva konsekvenserna av de olika typer av fundament som kan bli aktuella, eftersom påverkan på marina organismer skiljer sig väsentligt beroende på vilket fundament som väljs.

Länsstyrelsen har tagit del av Ölands Naturskyddsförenings samrådsyttrande. Deras yttrande kompletterar detta yttrande och ska beaktas inför framtagandet av miljökonsekvensbeskrivningen.

## **Övergripande om arter**

I miljökonsekvensbeskrivningen ska det finnas en bedömning av hur de arter som förekommer i området kommer att påverkas av verksamheten. Hela anläggningens påverkan ska beaktas, vilket inkluderar kraftverk, fundament och kablar med mera. Även indirekt påverkan som gör att områdena tappar de kvaliteter som behövs för arterna ska bedömas.

Särskild uppmärksamhet ska riktas mot fridlysta arter, i synnerhet sådana som är prioriterade i artskyddsarbetet, det vill säga arter som är markerade med B i bilaga 1 till artskyddsföreningen, rödlistade arter och arter som uppvisar en negativ trend.

Vid behov ska anpassningar göras och eventuella skyddsåtgärder vidtas så att verksamheten inte kommer i konflikt med artskyddsförordningens fridlysningsbestämmelser. Vidtagna åtgärder ska säkerställa kontinuerlig ekologisk funktion för arten i fråga. Inverkan på skyddade arters bevarandestatus vägs först in vid bedömning om dispens kan medges enligt artskyddsförordningen. (Se bland annat Mark- och miljööverdomstolens dom den 12 juli 2021 i mål nr M 3276-20)

Rekommendationerna avseende fåglar och fladdermöss i Vindvals uppdaterade syntesrapport (Vindval Rapport 6740 – Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss) bör beaktas.

## **Fisk och fiske**

Fisket i Kalmarsund är begränsat idag och fiskbestånden är redan påverkade. Det är därför viktigt att i miljökonsekvensbeskrivningen utreda hur både uppförande och drift av vindkraftsanläggningen påverkar ett eventuellt fiske, både demersalt (vid botten) och pelagiskt (i den fria vattenmassan), och hur en



återhämtning av fiskbeståndet i Kalmarsund påverkas. En redan påverkad miljö är inte skäl för att inte utreda vindkraftsanläggningens eventuella påverkan.

## Klimatförändringar

Klimatförändringarnas hot mot havsmiljön i Östersjön kan inte nog understrykas. Modeller och scenarier som baseras på nuvarande kunskapsläge visar på stora förändringar. Det är angeläget att beskriva hur verksamheten kan komma att påverkas av klimatförändringar, eller om verksamheten kan komma att påverka havsområdet annorlunda om de biologiska parametrarna ändras till följd av klimatförändringarna. Se bland annat aktuellt faktablad [Baltic-Sea-Climate-Change-Fact-Sheet-2021.pdf \(helcom.fi\)](#).

## Vattenverksamhet

Att uppföra anläggningar i vatten och lägga ner kabel är vattenverksamhet. Följande frågor behöver besvaras i miljökonsekvensbeskrivningen

- Val av fundament, vad är bästa möjliga teknik?
- Storlek på fundament (bottenyta/fundament)
- Total påverkad yta
- Påverkan på vattenströmmar
- Påverkan på bottenförhållanden både strukturer, vegetation och djurliv
- Metod för att lägga ned kabel, motivera val av metod och beskriv påverkan i form av grumling med mera
- Skyddsåtgärder i samband med uppförandet
- Buller
- Påverkan på miljökvalitetsnormerna för vatten, redovisning av eventuell påverkan ska ske på kvalitetsfaktornivå

Länsstyrelsen förespråkar att vindkraftsanläggningen och elanslutningen samprövas för det fall ni behöver ansöka om en ny nätkoncession. Detta för att möjliggöra en samlad bedömning av hela verksamhetens miljöpåverkan.

## Kulturhistoriska lämningar

Samrådsunderlaget redovisar tydligt var marinarkeologiska lämningar och oidentifierade föremål finns. I ansökan behöver även lämningarnas kulturhistoriska status framgå. En fartygslämning som byggts eller förlist före år 1850 är en fornlämning. Miljökonsekvensbeskrivningen behöver beskriva hur verksamheten förhåller sig till de lämningar som identifierats i området.

## Världsarv

Världsarvet södra Ölands odlingslandskap har ingen buffertzonen, men gränsen för världsarvet går en bit ut i havet (följer djupet på fem-metersnivån). Hur världsarvet förvaltas framgår av den bifogade förvaltnings- och utvecklingsplanen. En kort syntes samt kriterierna, den så kallade integriteten och autenticiteten, samt lagskydden för världsarvet framgår av det bifogade dokumentet "Statement of



Outstanding Universal Value for The Agricultural Landscape of Southern Öland (Ref. 968)". Två små rättelser ska göras i dokumentet. Dessutom väntas en översättning av dokumentet bli klar före halvårsskiftet. Den nuvarande versionen fungerar dock väl i det här sammanhanget. Miljökonsekvensbeskrivningen bör redogöra för världsarvet och dess värden utifrån det bifogade dokumentet samt beskriva om och i så fall vilken påverkan den planerade vindkraftsanläggningen kan ha på världsarvets utpekade värden.

### **Buller, skuggor, synbarhet m.m.**

Miljökonsekvensbeskrivningen behöver beskriva den påverkan på människors hälsa och miljön som ansökt verksamhet kan ge upphov till med anledning av önskad flexibilitet vad gäller placering av vindkraftverk ("open box"/flyttmån) och andra anläggningar inom anläggningsområdet. Redovisningen ska inkludera värsta fallet för respektive störningskänslig plats som utvärderas. Redovisningen ska omfatta buller, skuggning, och synbarhet etc.

Länsstyrelsen erfar att verksamhetsutövare ibland vill uppföra vindkraftverk med betydligt större rotorblad än vad som använts som förutsättning i miljökonsekvensbeskrivningen. Ta därför höjd för teknikutvecklingen och använd den största rotordiameter som kan bli aktuell i fotomontage och skuggutredningar etc.

Bullerutredningen ska förutom beräkning av ekvivalent ljudnivå även innehålla beräkningar av lågfrekvent buller.

### **Ekonomisk säkerhet**

Ansökan ska innehålla beräkningar av vad det faktiskt bedöms kosta att montera ner de ansökte vindkraftverken. I likhet med beräkningen i Mark- och miljööverdomstolens dom den 9 maj 2019 i mål M 4293-18 ska kostnadsberäkningen täcka samtliga kostnader för ett fullständigt återställande av platsen där verksamheten bedrivits (kraftverk, fundament, kablar etc.) utan beaktande av eventuella intäkter (skrotvärde). Om hybridtorn bestående av både stål och betong är aktuella ska hänsyn tas till att nedmonteringskostnaderna är högre för sådana verk jämfört med ståltorn.

Enligt vad som framgår av Mark- och miljööverdomstolens dom den 27 augusti 2014 i mål M 9473-13 ska säkerheten ställas i sin helhet redan innan vindkraftverken uppförs.

Enligt MÖD 2010:5 bör säkerheten även gälla efter tillståndstidens utgång, eftersom efterbehandlingen kan komma att försenas. En säkerhet som är gällande i två år efter tillståndstidens utgång ansågs vara betryggande.

Länsstyrelsen anser att indexuppräknings bör beräknas utifrån Riksbankens långsiktiga inflationsmål, det vill säga två procent. Med ovanstående domar i beaktande bör indexuppräknings ske för tillståndstiden plus två år.



## Ekologisk kompensation

Länsstyrelsen anser att ansökan ska innehålla underlag som gör det möjligt att bedöma behovet av kompensationsåtgärder och, om behov finns, förslag på lämpliga kompensationsåtgärder.

Naturvårdsverket ger följande vägledning om ekologisk kompensation vid prövningar enligt miljöbalken:

*Hantering av negativa effekter av en exploatering bör följa en skadelindringshierarki som innebär att skador i första hand undviks. I andra hand bör de minimeras och avhjälpas på plats. Endast i sista hand bör de kompenseras.*

*Om påverkan från en åtgärd eller verksamhet inte kan begränsas i tillräcklig utsträckning bör inte kompensationsåtgärder kunna läggas till grund för ett beslut att lämna tillstånd eller dispens. Ansökan bör istället avslås. Först efter att prövningsmyndigheten bedömt att verksamheten eller åtgärden kan tillåtas aktualiseras frågan om krav på kompensationsåtgärder är motiverade.*

*I samband med intrång i vissa typer av skyddade områden och vid allvarliga miljöskador finns obligatoriska krav på kompensation i miljöbalken. I övriga fall bör krav på kompensation ställas när det är motiverat med hänsyn till en verksamhets eller åtgärds negativa påverkan. En förutsättning är att kraven bedöms vara rimliga med hänsyn till kompensationsåtgärdernas nytta och kostnad.*

*Naturvårdsverket anser att den påverkan på naturmiljön som kvarstår efter att möjliga och rimliga skyddsåtgärder övervägts hittills inte har hanterats i tillräcklig omfattning. En ökad användning av ekologisk kompensation överensstämmer med principen om att den som orsakar miljöproblem ska stå för kostnaderna för att hantera dessa.*

*För att få ett bra underlag för prövningen och för att kunna bedöma behovet av kompensationsåtgärder bör kompensationsåtgärder utredas i ett tidigt skede. Kompensationsutredningens inriktning och omfattning bör anpassas efter behoven i det enskilda fallet, men bör ofta innehålla följande delar:*

- redogörelse för hur skadelindringshierarkin har följts,
- uppskattning av negativ påverkan på naturvårdens intressen,
- föreslagna kompensationsåtgärder (inklusive bedömning av åtgärdernas naturvårdsnytta),
- överväganden kring lokalisering och utformning av kompensationen och
- behov av uppföljning

*För att prövningsmyndigheten ska kunna bedöma verksamhetens miljöpåverkan, tillåtlighet och behovet av skyddsåtgärder är det viktigt att beslutsunderlaget presenteras på ett sådant sätt att skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder inte blandas ihop.*



## Övrigt

- Havs- och vattenmyndigheten är vägledande myndighet för undervattensbuller.
- Trafikverket har vägledning om vilken hänsyn som behöver tas till luftfart och sjöfart med mera på sin hemsida: <https://www.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/Planera-och-utreda/samhallsplanering/Sakerhet-och-konflikter/Master-och-vindkraftverk/>
- Sammanställning av vägledande rättsfall finns hos Vindlov på Energimyndighetens hemsida: <http://www.energimyndigheten.se/fornybart/vindkraft/vindlov/>
- Länsstyrelsen tar gärna del av shapefiler över projektområde, ansökta verkspositioner samt resultat från inventeringar i samband med att ansökan lämnas in. Det underlättar granskningen av ansökan.
- Beakta Sveriges geologiska undersöknings råd och rekommendationer för anläggningar till havs: <https://www.sgu.se/samhallsplanering/marin-miljo/anlaggning-till-havs/>
- Användning av naturgrus för anläggningsarbeten bör minimeras. Om betongfundament kan komma att användas bör ansökan beskriva möjligheterna att ersätta naturgrus i betong med bergkross.

## Namngivning av dokument och markering av sekretess m.m.

Det underlättar hanteringen av kommande tillståndsansökan om utredningar/bilagor delas upp i separata filer och att det av filnamnet framgår vad det är för en handling. De digitala handlingarna bör vara högupplösta och inte inskannade kopior. Se även avsnitt 3.1 i vår broschyr ”Att söka tillstånd till miljöfarlig verksamhet”.

Handlingar som omfattas av sekretess, exempelvis känsliga uppgifter om skyddsklassade arter, ska sekretessmarkeras. Känsliga uppgifter i inventeringar bör inte upprepas i miljökonsekvensbeskrivningen eller andra dokument där det inte är nödvändigt, detta för att så få delar som möjligt ska behöva sekretessbeläggas. Vilka arter som omfattas av sekretess framgår av Artdatabankens lista över nationellt skyddsklassade arter.

## Bilagor

1. Att söka tillstånd till miljöfarlig verksamhet
2. Underlag vid vindkraftsprövningar – skyddsvärda arter
3. Utkast kap 3.3. Underlag vid vindkraftsprövningar – skyddsvärda arter
4. Statement of Outstanding Universal Value (SOUV) for the Agricultural Landscape of Southern Öland (Ref. 968)